

Маша З. Петровић Гујаничић¹
Универзитет у Крагујевцу
Филолошко-уметнички факултет
Катедра за хисторију
ORCID 0000-0002-0049-7008

ГРАМАТИЧКЕ МОДИФИКАЦИЈЕ КАО МЕХАНИЗАМ МОДИФИКОВАЊА ПАРЕМИЈА У НОВИНСКОМ ДИСКУРСУ ШПАНСКОГ И СРПСКОГ ЈЕЗИКА²

Предмет анализе овог рада представљају модификоване паремије у новинском дискурсу шпанског и српског језика код којих се као механизам модификовања уочавају граматичке модификације. Анализа је вршена на корпусу који обухвата 292 паремије ексцерпираних из новинског дискурса шпанског језика и 330 паремија ексцерпираних из новинског дискурса српског језика. Промене до којих долази приликом ове врсте модификовања утичу на морфолошке аспекте елемената који улазе у састав канонског облика паремије, као и на синтаксичке односе у којима ти елементи стоје. Анализом је уочено да наведене промене бивају директно условљене контекстом, а као неке од граматичких модификација које потврђује наша анализа издвајају се: промена рода неког од елемената, замена места елемената, парафразирање, промена глаголског времена, промена глаголског начина, изостављање глагола, додавање глагола, промена врсте реченице према значењу и према облику, промена врсте односа у којима стоје реченице, итд.

Кључне речи: паремије, модификовање, новински дискурс, граматичке модификације, шпански, српски

Увод

Рад представља део шире анализе различитих аспеката употребе паремија у новинском дискурсу шпанског и српског језика. Будући да аутори новинских текстова све чешће прибегавају модификовању паремија за потребе својих текстова, циљ овог рада био је да се издвоје и опишу све оне модификације које се могу сматрати граматичким.

Желећи да на што прегледнији и систематичнији начин класификују механизме модификовања фразеолошких јединица уопште узев, па самим тим и паремија као једне од подврста фразеолошких јединица, највећи број лингвиста пре свега прави дистинкцију између

1 masa.gujanicic@filum.kg.ac.rs

2 Рад је представљен на Трећој националној конференцији *La nueva actualidad académica y los alcances del hispanismo serbio* одржаној на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду.

унутрашњих, тј. *интерних* и спољашњих, тј. *екстерних* модификација (Korpas Pastor 1996; Korpas Pastor i Mena Martines 2003; Barani 2012; Barani 2014). У оквиру интерних модификација Корпас Пастор (1996: 235–251) разликује више процеса, а то су *додавање елемената, редуција елемената, замена елемената, грамаћичке модификације, комбиновање различитих процеса и сјајање*, док у оквиру екстерних модификација даље говори о *истицању обједињеног значења и истицању композитивног значења*.

Ненкова (2016) служи се нешто другачијом терминологијом, па тако прави разлику између *формалних модификација, екстерних модификација и комбинованих модификација*.

Анализирајући модификације фразема у новинским насловима ексцерпираним из десет хрватских дневних и недељних новина, Паризоска (2007) као основне типове модификација издваја *замену елемената, додавање елемената, изоставање елемената, морфосинтаксичке промене, мешање промена и потпуно структурну промену*.

Други аутори са наших простора модификацијама паремија приступају на нешто другачији начин класификујући их на основу језичких нивоа на којима се запажају. Матулина на корпусу који чине паремије ексцерпираним из хрватског и немачког телевизијског програма евидентира пет врста модификација: 1) *синтаксичке*, 2) *текстуалне*, 3) *лексичке*, 4) *морфолошке* и 5) *фонолошке*, наглашавајући да се наведени типови модификација међусобно не искључују, те да нису ретки они случајеви у којима се истовремено врши више типова модификација истовремено (Matulina 2005: 69).

Молнар и Видаковић Ердељић у највећој мери преузимају класификацију типова модификација од Матулине вршећи анализу на корпусу који се састоји од паремија ексцерпираних из хрватских и енглеских писаних медија, па тако наведене ауторке разликују: 1) *синтаксичке*, 2) *лексичке*, 3) *морфолошке* и 4) *фонолошке* модификације, у оквиру којих даље издвајају више подврста (Molnar i Vidaković Erdeljić 2009: 48).

Павић Пинтарић је на корпусу фразема у хрватском и немачком језику моде (2009), као и у хрватским блогovima (2009a), као два главна типа модификација издвојила 1) *формалне* (модификације структуре фразема) и 2) *семантичке модификације* (модификације значења фразема) издвајајући даље три подтипа на основу комбинације ове две врсте модификација: *формална модификација без семантичке, формална модификација са семантичком и семантичка модификација без формалне* (Pavić Pintarić 2009: 61–63; Pavić Pintarić 2009a).

У српској литератури се о различитим врстама модификовања фразеолошких јединица интензивније пише тек у последњих десетак година (Pastor Kiči 2013; Pavlović 2016; Petrović Gujaničić 2022; Petrović Gujaničić 2024; Petrović Gujaničić 2024a), али се међу пионирским радовима у којима се указује на модификовање фразеологизама у новинском језику истичу студије ауторке В. Петровић (1982. и 1989) која се дотиче

типова модификација фразема у новинском дискурсу, па као неке од механизма иновирања наводи *варијације лексичког састава, варијације грама̀тичких обележја и варијације контекста*, као и рад ауторке А. Пејовић (2007) која уочава модификовање фразеолошких јединица у језику новина на примерима из шпанског језика.

Дакле, готово све наведене класификације препознају грама̀тичке модификације (у другим терминологијама именоване и као морфосинтаксичке промене или варијације грама̀тичких обележја) као једну од врста унутрашњих, тј. формалних модификација.

Корџус

За потребе израде овог рада анализа је вршена на корпусу који обухвата 292 различите паремије у шпанском језику (од којих је њих 86 употребљено у канонском, док је преосталих 206 употребљено у модификованом облику) и 330 различитих паремија у српском језику (од којих је 107 паремија регистровано у оригиналном облику, а преосталих 223 у модификованом). Сви примери ексцерпирани су из дигиталних издања новина и са информативних портала на територији Шпаније и Србије, а публикације обухватају раздобље од 2001. до 2020. године. Детектоване паремије првобитно су разврстане на оне употребљене у канонском и на оне употребљене у модификованом облику, а потом су у оквиру модификованих паремија издвојени и класификовани различити механизми модификовања, од којих ћемо се у оквиру овог рада детаљно бавити *грама̀тичким модификацијама*.

Грама̀тичке модификације

Корпас Пастор (1996: 246) грама̀тичке модификације дефинише као спорадичне промене које утичу на морфолошке аспекте елемената који улазе у састав одређене фразеолошке јединице, тј. на синтаксичке односе који се успостављају између датих елемената. И Ненкова их дефинише на сличан начин, наводећи да су у питању случајне модификације до којих долази на морфолошком или на синтаксичком плану, а које су извршене над једним или више елемената који улазе у састав фразеолошке јединице (Nenkova 2016: 54). Код ове врсте модификација, не долази ни до какве врсте промена на лексичким елементима који улазе у састав паремије, већ се те промене тичу пре свега аспеката као што су глаголско време, глаголски начин, итд. (Barani 2014: 179).

Нашим корпусом потврђено је више механизма модификовања паремија које бисмо могли сматрати грама̀тичким, као што је то нпр. промена рода неког од елемената који улазе у састав канонског облика паремије. Анализом нашег корпуса установљено је да су такве модификације директно условљене контекстом:

(1) **Dios las cría y ellas se juntan.**³ (Бог их ствара, а оне се саставе.) (La Vanguardia, 16/12/15)

(2) Топовски барут: **Кадиница те тужи, кадиница ти суди** (Новости, 10/07/11)

У оба наведена примера регистрована је промена из мушког рода у женски, па тако уместо оригиналног облика **Dios los cría y ellos se juntan** (досл. 'Бог их створи, а они се саставе') у тексту који говори о љубави између две особе женског пола наилазимо на модификовани облик **Dios las cría y ellas se juntan** (досл. 'Бог их створи, а оне се саставе'). И друга модификација директно је условљена контекстом, будући да текст такође говори о особи женског пола која води главну реч у жирију који бира добитника НИН-ове награде, па паремија **Кадидја те тужи, кадија ти суди** у овом тексту постаје **Кадиница те тужи, кадиница ти суди**.

Нашим корпусом потврђена је и инверзија редоследа елемената из канонског облика паремије која најчешће не утиче на промену значења паремије:

(3) «**Ríe mejor quien ríe el último**», reza el dicho popular. („Најслађе се смеје ко се задњи смеје”, каже стара народна изрека.) (ABC, 27/03/18)

(4) **Svi generali su pametni posle bitke**, ali se ispostavilo da to pravilo ne важи samo za naprednjake iz Kruševca. (Нинфо, 11/12/15)

(5) Posle ovoga, „**Ko skita ne пита**” više nema isto značenje (Блиц, 06/06/17)

У наведеним примерима региструјемо замену места елемената који улазе у састав паремија, па тако од канонских облика **El que ríe el último, ríe mejor** (срп. „Ко се задњи смеје, најслађе се смеје”), **После битке сви су генерали паметни, Ко пита, не скита** добијамо десаутоматизоване облике **Ríe mejor quien ríe el último** (срп. „Најслађе се смеје ко се задњи смеје”), **Сви су генерали паметни после битке и Ко скита, не пита** који заправо изражавају идентичне идеје, али вербализоване на нешто другачији начин.

Нешто слично запажамо и у следећим примерима у којима аутори одређене паремије заправо само парафразирају, што такође нема утицаја на њихово значење:

(6) Claro que, **cuando no hay pan, pues debe conformarse uno con tortas.** (Наравно да, када нема хлеба, човек треба да се задовољи и пројом.) (La Vanguardia, 03/04/17)

(7) [...] pero esperamos que **de tanto ir el cántaro a la fuente termine por romperse.** ([...] али надамо се да ће се од толиког одласка на воду тиква на крају разбити.) (La Vanguardia, 31/08/17)

3 Сви примери коришћени у раду преузети су у оригиналном облику (без измене евенуалних словних, интерпункцијских и других грешака). Једина измена тиче се истицања самих паремија масним словима и подвлачења елемен(а)та код којих се уочава модификација.

У наведеним примерима десаутоматизовани облици паремија носе исте идеје као и оригинални облици, с тим да их изражавају на нешто другачији начин. Тако значење да човек треба да се задовољи оним што има на располагању које носи паремија **A falta de pan buenas son tortas** (досл. 'У недостатку хлеба, добре су и проје') аутор текста износи кроз парафразирани облик **Cuando no hay pan, pues debe conformarse uno con tortas** (досл. 'Када нема хлеба, човек треба да се задовољи и пројама'). Нешто слично региструјемо и у другом примеру **De tanto ir el cántaro a la fuente termine por romperse** (досл. 'Од толиког одласка крчага на воду, на крају ће се разбити') који је настао на основу оригиналног облика паремије **Tanto va el cántaro a la fuente que al final se rompe** (досл. 'Толико иде крчаг на извор, да се на крају разбије'; срп. „Која тиква често на воду иде, разбиће се”). Оно што је такође заједничко наведеним примерима је да аутори текстова као средство за парафразирање користе глаголске перифразе, и то перифразу 'deber + инфинитив' којом се у шпанском језику изражава нека обавеза (пример 6) и перифразу 'terminar por + инфинитив' којом се у шпанском језику означава завршетак неке радње (пример 7). Седми пример такође нам илуструје и промену глаголског начина, будући да је у оригиналном облику глагол употребљава у презенту индикатива, док је у модификованом облику употребљен у презенту субјунктива.

У оквиру грама̀тичких модификација такође региструјемо и промену глаголског времена, о чему нам сведоче следећи примери:

- (8) **Tanto fue el cántaro a la fuente que al final se rompió.** (Тиква која је често ишла на воду на крају се разбила.) (La Vanguardia, 13/02/20)
- (9) U Jagodini se naime oduvek poštovala hijerarhija i **znalo se ko vozi traktor, a ko otvara kapiju.** (Нинфо, 15/12/17)
- (10) **Ničija ne gori do zore** (Блиц, 05/02/13)

У оквиру ове врсте модификација најчешће се глагол из презента пребацује у неко прошло време, па су тако у осмом примеру глаголи 'ir' („ићи”) и 'romper' („разбити”) у оригинални облик употребљени у презенту ('va' и 'rompe'), док су у модификованом облику **Tanto fue el cántaro a la fuente que al final se rompió** (срп. „Тиква која је често ишла на воду, на крају се разбила”) употребљени у простом перфекту ('fue' и 'rompió'). И у деветом примеру је уводни глагол употребљен у презенту у оригиналном облику паремије ('зна'), док је у модификованом облику употребљен у перфекту ('знало'). Да је могућа и обрнута релација, показује нам пример 10 у коме региструјемо пребацавање глагола из прошлог времена, у овом случају перфекта, у презент, па тако од оригиналног облика **Ничија није горела до зоре** добијамо модификовани облик **Ничија не гори до зоре**.

Поред промене глаголског времена регистрована је и промена глаголског начина, тј. пребацавање глагола из индикатива у субјунктив:

- (11) [...] **detrás de una gran mujer es más que probable que haya un gran**

hombre [...] ([...] иза сваке успешне жене скоро је сигурно да стоји успешан мушкарац [...]) (La Vanguardia, 28/10/13)

Наведени пример илуструје нам модификовање паремије **Detrás de un gran hombre siempre hay una gran mujer** (досл. 'Иза великог мушкараца увек има велика жена'; срп. „Иза сваког успешног мушкараца стоји успешна жена”) и то на начин да се помоћни глагол 'haber' пребацује из презент индикатива ('hay') у презент субјунктива ('haya') што у шпанском језику бива условљено конструкцијом 'es probable que' („могуће је да”) која захтева субјунктив, па тако добијамо облик **Detrás de una gran mujer es más que probable que haya un gran hombre** (досл. 'Иза велике жене и више је него могуће да има велики мушкарац'; срп. „Иза сваке успешне жене скоро је сигурно да стоји успешан мушкарац”).

(12) [...] **no es que el hábito haga al monje** [...] ([...] није да одело чини човека [...]) (ABC, 24/09/18)

И у овом примеру региструјемо пребацавање глагола 'hacer' („радити”) из презент индикатива ('hace') у презент субјунктива ('haga'), што такође бива условљено конструкцијом 'no es que' („није да”), па тако на бази оригиналног облика паремије **El hábito hace al monje** (срп. „Одело чини човека”) добијамо модификовани облик **No es que el hábito haga al monje** (срп. „Није да одело чини човека”).

У нашем корпусу обилују примери код којих региструјемо промену врсте реченице према значењу у српском језику, тј. према ставу говорника у шпанском језику, и то најчешће тако што аутори текстова од обавештајне реченице творе упитну:

(13) **¿Año de nieves, año de bienes?** (Више снега (значи) више хлеба?) (El País, 06/02/15)

(14) **¿Las letras con sangre entran?** (Без муке нема науке?) (El País, 27/03/17)

(15) **Da li je strpljen uvek spasen?** (Новости, 25/02/17)

(16) **Da li su u laži kratke noge?** (Новости, 06/12/15)

(17) **Je li брзо кусо?** (Новости, 31/01/10)

Пребацујући реченицу из обавештајне у упитну, аутори текстова експлицитно доводе у питање истинитост паремија, трудећи се да у својим текстовима дају одговор на постављено питање. Управо то је разлог што се ова врста модификација најчешће региструје у насловима текстова. Док у неким примерима оригиналну и модификовану паремију не разликује ништа осим упитника (**¿Año de nieves, año de bienes?**), у другим примерима аутори текстова паремију уводе упитним 'да ли' (**Да ли су у лажи кратке ноге?**), 'је ли' (**Je li брзо кусо?**), итд.

У одређеном броју примера из нашег корпуса регистровано је и пребацавање реченице из обавештајне у узвичну, што нам илуструје следећи пример:

(18) **Dokon pop i jariće krsti!** (Ало, 27/09/16)

Пребацавањем паремије из обавештајне у узвичну она заправо може да поприми оштар, прекоран, осуђујући тон, а најчешће се региструје у таблоидној штампи која је склона употреби сензационалистичких наслова који имају функцију да привуку што већи број читалаца, иако је региструјемо и у другим видовима штампе.

Поред примера који нам илуструју промену врсте реченице према значењу региструјемо и примере у којима се реченице мењају према облику, тј. пребацују се из потврдног облика у одрични и обратан:

- (19) Vrnjačka Banja: **Tri dana gosta nije dosta** (Новости, 03/03/16)
- (20) **Pienso, luego no existo** (Мислим, дакле не постојим) (El Mundo, 17/01/17)
- (21) [...] dok se svi oko njega, uključujući i Sarapu, drže stare dobre izreke: „**Ne mislim, dakle, postojim**”. (Данас, 02/08/19)
- (22) **Врана врани очи вади** (Политика, 03/08/13)
- (23) **Sobre gustos hay mucho escrito** (О укусима се расправља) (El País, 06/11/15)

Оваквим модификацијама експлицитно се побија тачност оригиналног облика паремије који се не показује као применљив у конкретним контекстима. Тако потврдна паремија **Сваког госта три дана госта** у туристичком контексту постаје одрична **Три дана госта није доста** (приме 19); **Мислим, дакле постојим** постаје **Мислим, дакле не постојим** (пример 20), тј. **Не мислим, дакле постојим** (пример 21); итд. Са друге стране, паремије у одричном облику **Врана врани очи не вади** и **Sobre gustos no hay nada escrito** (досл. 'О укусима нема ништа написано'; срп. „О укусима се не расправља”) новинари су за потребе својих текстова преиначили у потврдне **Врана врани очи вади** (пример 22) и **Sobre gustos hay mucho escrito** (досл. 'О укусима има много тога написано'; срп. „О укусима се расправља”) (пример 23).

На синтаксичком нивоу уочене су и модификације паремија које се тичу промене односа између пропозиција које улазе у састав сложене реченице, било да те пропозиције стоје у односу координације или субординације, или пребацавање реченице из просте у сложену. Иако је нашим корпусом показано да се ова врста модификација најчешће врши у комбинацији са неким другим механизмима модификовања, следећи примери илуструју нам да је могуће прибећи и само овој врсти модификације:

- (24) ¡Menos mal que, así sea sólo por una vez, **Dios los cría, ¡pero ellos no se juntan!** (Срећом, макар то само једном било, Бог их створи, али се они не саставе!) (El Mundo, 07/03/18)
- (25) **Si la letra con sangre entra**, como dice el refrán [...] (Ако без муке нема науке, као што каже пословица [...]) (El Mundo, 25/02/10)

У првом примеру региструјемо модификовање оригиналног облика већ поменуте паремије **Dios los cría y ellos se juntan** у којој реченице стоје у саставном напоредном односу. Модификовани облик се од оригиналног разликује због чињенице да аутор текста тај саставни напоредни однос за потребе свог текста мења у супротни, па тако добијамо десаутоматизовани облик **Dios los cría, pero ellos no se juntan** (досл. 'Бог их створи, али се они не саставе'). Наредни пример настао је на основу пребацавања просте реченице **La letra con sangre entra** (срп. „Без муке нема науке”) у сложену, и то у зависну условну реченицу **Si la letra con sangre entra** (срп. „Ако без муке нема науке”), којом се делимично доводи у питање истинитост паремије.

Још један механизам који се најчешће среће у комбинацији са другим механизмима модификовања јесте изостављање глагола које је такође могуће и као самостално што нам илуструје следећи пример:

(26) **La cara, espejo del alma** (Очи – огледало душе) (La Vanguardia, 14/02/14)

У датом примеру на основу канонског облика паремије **La cara es el espejo del alma** (срп. „Очи су огледало душе”) елиминацијом глагола 'ser' („бити”) добијамо модификовани облик **La cara, espejo del alma** (срп. „Очи – огледало душе”) који се на семантичком плану не разликује од оригиналног.

Поред изостављања глагола могућ је и супротан процес који се огледа у додавању глагола тамо где он у канонском облику није употребљен:

(27) **И да вук буде сит и овце буду на броју.** И да се на крају обавезно каже „оборени рекорди у продаји улазница” [...] (Политика, 23/02/11)

(28) Да, тако је најлакше. **И вук је сит, и овце су на броју.** (Политика, 17/08/08)

Тако у наведеним примерима који су настали на основу канонског облика паремије **И вук сит и овце на броју**, а у коме немамо употребљен глагол, региструјемо додавање помоћног глагола 'бити' у презенту, што нам као модификовани облик даје **И да вук буде сит и овце буду на броју**, тј. помоћног глагола 'јесам', такође употребљеног у презенту, у ненаглашеном облику, на основу чега добијамо десаутоматизовани облик **И вук је сит, и овце су на броју**.

(29) [...] parece que hay datos suficientes para asegurar que **ponerle buena cara al mal tiempo** hace que te sientas mejor [...] ([...] изгледа да има довољно података који потврђују да бити добро расположен и кад је све лоше чини да се осећаш боље [...]) (El Mundo, 18/05/10)

Сличан механизам регистрован је и у нашем корпусу шпанског језика у примеру у коме аутор текста на канонски облик паремије **A mal tiempo, buena cara** (досл. 'Лошем времену, добро лице') додаје глагол 'poner' („ставити”) употребљен у инфинитиву што одаје утисак да је у питању фразеологизам који се по потреби може мењати кроз времена и лица. Десаутоматизовани облик који добијамо на овај начин је **ponerle**

buena cara al mal tiempo (досл. 'ставити добро лице лошем времену'; срп. „бити добро расположен и кад је све лоше”).

Као посебан механизам у оквиру грама̀тичких модификација у шпанском језику показало се пребацавање глагола који је у канонском облику паремије употребљен у личном глаголском облику у нелични глаголски облик, и то готово увек у инфинитив. Будући да је овај механизам увек регистрован у комбинацији са другим механизмима модификовања, овде ћемо навести само један пример као илустрацију:

(30) Ana Bayón acusa a Podemos de „**señalar paja en ojo ajeno**” (Ана Бајон оптужује политичку странку „Podemos” да „показује трн у туђем оку”) (ABC, 14/07/17)

Поред изостављања другог дела паремије библијског порекла чији је канонски облик **Vemos la paja en el ojo ajeno y no vemos la viga en el nuestro** (срп. „Другом види трн у оку, себи не види брвно”) и замене глагола 'ver' („видети”) глаголом 'señalar' („показати”), у наведеном примеру такође региструјемо и пребацавање наведеног глагола у нелични глаголски облик, тј. у инфинитив. На тај начин се употребом облика **señalar paja en ojo ajeno** (досл. 'показати трн у туђем оку’) појачава ефекат обезличености (Nikolić 2019: 220), а конструкција такође поприма и облик фразеологизма.

Закључак

У раду су анализирани паремије из новинског дискурса шпанског и српског језика код којих се као механизам модификовања региструју грама̀тичке модификације. Такво модификовање паремија огледа се у променама које утичу на морфолошке аспекте једног или више елемената који улазе у састав паремије, тј. на синтаксичке односе у којима ти елементи стоје.

Анализом је установљено да ова врста модификација бива директно условљена контекстом, тј. да се њоме новинарима служе како би паремије прилагодили потребама свог текста, односно ситуацијама, особама или догађајима на које се односе. Код једног броја добијених модификованих облика не долази ни до каквих промена на семантичком плану, тј. значење паремије остаје непромењено, док са друге стране региструјемо и модификоване облике којима се доводе у питање истинитост и валидност канонског облика паремије или се оне пак у потпуности негирају.

У оквиру ове врсте модификација, нашем анализом су потврђени различити подмеханизми и то: промена рода елемената (*Кадиница ње њужи, кадиница њи суди*), замена места елемената (*Сви су џенерали њамејњи њосле бињке*), парафразирање (*Cuando no hay pan, pues debe conformarse uno con tortas*), промена глаголског времена (*Знало се ко вози њтракњор, а ко оњвара кањију*), промена глаголског начина (*Detrás de una gran mujer es más que probable que haya un gran hombre*), промена врсте реченице према значењу (*Да ли су у лажи крањике ноџе?*) или према облику

(*Врана врани очи вади*), промена односа у којима стоје реченице (*Dios los cría, pero ellos no se juntan*), изостављање глагола (*La cara, espejo del alma*), додавање глагола (*И вук је сити, и овце су на броју*), пребацивање глагола из личног у нелични глаголски облик (*señalar raja en ojo ajeno*).

Иако је највећи број издвојених подмеханизма регистрован у оба наша корпуса, неколико је и оних који су регистровани само у нашем корпусу шпанског језика, као што је то нпр. случај са променом глаголског начина из индикатива у субјунктив, будући да у српском језику субјунктив као глаголски начин не постоји. Такође је установљено да се граматичке модификације врло често срећу у комбинацији са другим механизмима модификовања, али смо мишљења да такве модификације представљају посебан механизам – тзв. *комбиноване модификације*, те оне због своје фреквентности захтевају третман у оквиру посебног рада.

ЛИТЕРАТУРА

- Barani 2012: N. Barani, *Aspectos de la utilización de las paremias en el diario 'El País': Hacia el desarrollo de materiales didácticos para la enseñanza del español a hablantes de persa*, Salamanka: Universidad de Salamanca. (doktorska disertacija)
- Barani 2014: N. Barani, La modificación gramatical de las paremias más frecuentes en el periódico 'El País', u: *Paremia*, no. 23, 175-186.
- Korpas Pastor 1996: G. Korpas Pastor, *Manual de fraseología española*, Madrid: Editorial Gredos.
- Korpas Pastor i Mena Martines 2003: G. Korpas Pastor, F. Mena Martínez, Aproximación a la variabilidad fraseológica de las lenguas alemana, inglesa y española, u: *Estudios de lingüística*, 181-202.
- Matulina 2005: Ž. Matulina, Paremija u hrvatskom i nemačkom televizijskom programu, u: *Fluminensia*, god. 17, no. 2, 67-84.
- Molnar i Vidaković Erdeljić 2009: D. Molnar и D. Vidaković Erdeljić, Paremija u pisanoj javnoj komunikaciji u hrvatskome i engleskome jeziku, u: *Jezikoslovlje*, vol. 10, no. 1-2, 45-58.
- Nenkova 2016: V. Nénkova, *La manipulación creativa de las unidades fraseológicas en el lenguaje literario, periodístico y publicitario*, Plovdiv: Editorial Universitaria "Paisiy Hilendarski".
- Nikolić 2019: M. Nikolić, Stilističke odlike savremenih srpskih dramskih tekstova nastalih u različitim društvenim kontekstima, u: *Naučni sastanak slavista u Vukove dane*, 48/1, 215-225.
- Parizoska 2007: J. Parizoska, Pragmatički aspekti modifikacija frazema u novinskim naslovima, u: *Slovenska frazeologija i pragmatika*, 173-177.
- Pastor Kiči 2013: M. Pastor Kiči, Antiposlovice na mađarskim i srpskim internet stranicama, u: *Susret kultura*, knjiga 2, 839-848.
- Pavić Pintarić 2009: A. Pavić Pintarić, Modifikacije frazema u hrvatskom i njemačkom jeziku mode, u: *Jezikoslovlje*, vol. 10, no. 1, 59-72.
- Pavić Pintarić 2009a: A. Pavić Pintarić, Upotreba poslovice u hrvatskim blogovima, u: *Lingvistika javne komunikacije: sociokulturni, pragmatički i stilistički aspekti*, 281-290.

- Pavlović 2016: V. Pavlović, Anti-proverbs in English and Serbian, u: *Facta Universitatis – Series: Linguistics and Literature*, vol. 14, no. 2, 129–136.
- Pejović 2007: A. Pejović, Frazeologija u jeziku španskih novina, u: *Nasledje*, 8, 155–167.
- Petrović 1982: V. Petrović, Neki tipovi transformacija frazeoloških izraza u jeziku novina, u: *Zbornik za filologiju i lingvistiku*, XXV/2, 103–111.
- Petrović 1989: V. Petrović, *Novinska frazeologija*, Novi Sad: Književna zajednica Novog Sada.
- Petrović Gujaničić 2022: M. Petrović Gujaničić, Modifikovanje paremija posredstvom mehanizma zamene elemenata u novinskom diskursu španskog i srpskog jezika, u: *Jezici i kulture u vremenu i prostoru X/1*, 127–136.
- Petrović Gujaničić 2024: M. Petrović Gujaničić, Proces desautomatizacije paremija posredstvom eksternih modifikacija u novinskom diskursu španskog i srpskog jezika, u: *Philologia Mediana*, Vol. 16, No. 16, 1263–1276.
- Petrović Gujaničić 2024a: M. Petrović Gujaničić, Suprotni procesi modifikovanja paremija u novinskom diskursu španskog i srpskog jezika: izostavljanje i dodavanje elemenata, u: *Jezici i kulture u vremenu i prostoru XI/3*, 152–162

Maša Z. Petrović Gujaničić

GRAMMATICAL MODIFICATIONS AS A MECHANISM OF MODIFYING PAROEMIAS IN SPANISH AND SERBIAN NEWSPAPER DISCOURSE

Summary

The focus of analysis in the present paper is on modified paroemias in Spanish and Serbian newspaper discourse, wherein grammatical modifications are observed as a mechanism of alteration. The analysis has been made on a corpus of a total of 292 Spanish and 330 Serbian paroemias. The alterations occurring in this type of modification affect the morphological aspects of the elements constituting the canonical form of paroemia, as well as the syntactic relationships among these elements. The analysis reveals that these changes are directly influenced by the context. Some of the most noticeable grammatical alterations validated by our analysis include altering the gender of one of the elements, reordering the element position, paraphrasing, changing verb tense, adjusting verb aspect, omitting or adding the verb, adapting the sentence type based on meaning and form, and refining the relationship type in which the sentences are positioned, among other.

Keywords: paroemia, modification, newspaper discourse, grammatical modifications, Spanish, Serbian

Примљен: 7. фебруар 2024. године
Прихваћен: 4. новембар 2024. године